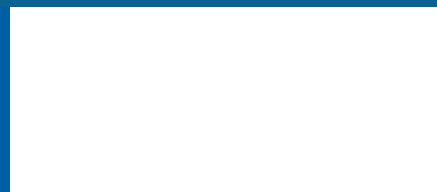
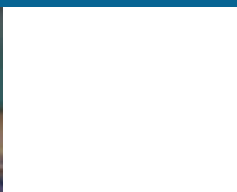

Handlingsplan

Förvaltningsområde för det finska språket
Ludvika kommun 2015 – 2016

LUDVIKA
KOMMUN

Ludvika – framtidens, tillväxtens och möjligheternas kommun.

Innehållsförteckning

Översikt/bakgrund	3
Målsättning	4
Samråd	5
Kartläggningar	6
Information om nationella minoriteter och det finska förvaltningsområdet	7
Service på finska	8
Kultur och fritid	9
För- och grundskola	10
Äldreomsorg	12
Tidsåtgång och kostnader	13
Uppföljning/återrapport	13
Kontaktuppgifter	13

Översikt/bakgrund

För femton år sedan erkändes romer, judar, samer, tornedalingar och sverigefinnar som nationella minoriteter i Sverige och romani chib, jiddisch, samiska, meänkieli och finska erkändes som nationella minoritetsspråk. Dessa folkgrupper har en egen kultur och ett eget språk, och en historisk hemortsrätt som invånare i landet på samma sätt som majoritetsbefolkningen. I januari 2010 trädde en lag i kraft som ska värna om deras rättigheter (Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk SFS 2009:724). Lagen säger att språken ska skyddas och främjas och minoriteterna ska ges möjlighet att bevara och utveckla sin kultur.

Ludvika kommun blev, efter ansökan hos regeringen, ett finskt förvaltningsområde den 1 februari 2015. Samtidigt utökades antal finska förvaltningskommuner till 59 i landet. Som förvaltningskommun har kommunen ett särskilt åtagande att värna om det finska språkets och den finska kulturens ställning och status i samhället.

I Ludvika kommun bor det cirka 3 000 invånare som tillhör den sverigefinska minoriteten (siffran består av första, andra och tredje generations sverigefinländare). Av kommunens hela befolkningsantal (26 030 inv., SCB, 2014) utgör minoriteten därmed ca 12 procent. Några exakta siffror finns inte då registrering med etnisk tillhörighet inte är tillåten i Sverige. Dessutom avgör varje individ själv om hon eller han tillhör någon nationell minoritet enligt självidentifikationsprincipen.

Ludvika kommun har skyldigheter gentemot samtliga fem nationella minoriteter i Sverige – som förvaltningsmyndighet ska kommunen bland annat informera nationella minoriteter om deras lagstadgade rättigheter samt ge dem möjlighet för inflytande i frågor som berör de nationella minoriteterna. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt. I propositionen Från erkännande till egenmakt konstateras att: ”Om det finns gynnsamma språkbevarande förutsättningar på samhälls- och gruppnivå, kan den enskilde individen däremot på individnivå fatta medvetna beslut av betydelse för språkets fortlevnad.” Språkforskare menar att minoriteterna själva av flera skäl inte på egen hand kan vända den pågående språkbytesprocessen¹. Av denna anledning skall kommunen arbeta för att bevara och utveckla finska språket som levande språk. Målet är att uppnå en statushöjande, revitaliserande och synliggörande effekt på finska språket.

¹ Från erkännande till egenmakt, s. 36.

Ludvika kommun ska enligt lagen bland annat:

- Ge service på finska – invånare har rätt att använda finska i sina muntliga och skriftliga kontakter med kommunen
- Vid efterfrågan erbjuda äldreomsorg helt eller delvis på finska
- Vid efterfrågan erbjuda förskoleverksamhet helt eller delvis på finska
- Främja och skydda användningen av det finska språket
- Informera minoritetsgruppen om deras rättigheter utifrån lagen
- Ge minoritetsgruppen möjlighet till inflytande i frågor som berör dem

Att implementera Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk är ett långsiktigt och kontinuerligt arbete. Det är viktigt att förtydliga vad som har gjorts och vad som behöver göras framöver. Därför har Ludvika kommun tagit fram denna handlingsplan.

Målsättning

Kommunen ska sprida kunskap om lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk bland politiker, kommunanställda och invånare i kommunen, samt informera om de finskspråkigas rättigheter i kommunen. Det är kommunens uppgift att synliggöra det finska språket och kultur och långsiktigt arbeta för att trygga det finska språkets ställning i kommunen med hjälp av konkreta insatser inom kommunala verksamheter. Den sverigefinska minoriteten ska uppleva att det finns kunskap och förståelse för de rättigheter som lagen om nationella minoriteter ger, men även resurser för att bemöta de behov som kan förväntas uppstå hos de olika förvaltningarna inom kommunen.

Samråd

Lagstiftning

Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter för minoriteterna i sådana frågor.

(5§ Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk)

Förvaltningsmyndigheter ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, meänkieli respektive samiska där detta behövs i enskildas kontakter med myndigheten.

(11§ Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk)

Kommunens mål

Former för långsiktig samverkan med den sverigefinska minoriteten på orten ska inrättas i form av samråd. Ett viktigt skäl till inflytande är att minoritetsgruppen själv är bäst lämpad att se den egna gruppens behov och önskemål. Av denna anledning är det väsentligt att det förs en dialog mellan kommunen och den sverigefinska minoriteten. Gruppens behov kan därmed beaktas på ett bättre sätt och beslutsunderlag blir bättre genom ett fungerande samråd. Samråd innebär också en bekräftelse av den sverigefinska minoritetsgruppens närvaro i lokalsamhället. För att nå ut till allmänheten kommer även öppna informationsmöten anordnas, där det även finns möjlighet för öppet samråd i syfte att identifiera möjliga utvecklingsområden och behov hos minoriteten, skapa dialog samt att informera om kommunens övergripande arbete.

Åtgärder

- Bilda en verksamhetsspecifik referensgrupp med representanter från social- och utbildningsförvaltningen och den sverigefinska minoriteten som syftar till att bevaka och främja barn och ungas språkutveckling och tvåspråkighet.
- Bilda en verksamhetsspecifik referensgrupp med representanter från vård- och omsorgsförvaltningen och den sverigefinska minoriteten som har till uppgift att särskilt beakta de äldres behov och önskemål.
- Bilda en verksamhetsspecifik referensgrupp med representanter från kultur- och fritidsförvaltningen och den sverigefinska minoriteten som har till uppgift att särskilt beakta kulturfrågor.
- Anordna ett stormöte minst en gång om året; ett kombinerat informations- och samrådsmöte.

Kartläggningar

Lagstiftning

Varje kommun ska tillsammans med de nationella minoriteterna kartlägga de behov som finns i kommunen av åtgärder till stöd för användningen av finska, meänkieli respektive samiska.

(8§ Förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk)

En kommun eller ett landsting som tagit emot bidrag enligt denna förordning är skyldig att lämna en ekonomisk redovisning av de utbetalda medlen och en redovisning av vad medlen har använts till. Kommunerna ska också redovisa hur kartläggningen enligt 8 § andra stycket har genomförts. Redovisningen ska lämnas till den myndighet som har betalat ut bidraget.

(12§ Förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk)

Kommunens mål

För Ludvika kommun som mottar statsbidrag för merkostnader i samband med Minoritetslagens tillämpning är kartläggning ett krav. En kartläggning av finsktalande personal inom kommunen kommer att genomföras för att inventera de befintliga resurserna, både språk- och kulturmässigt inom kommunen. Även återkommande kartläggningar av eventuella behov och önskemål bland den sverigefinska minoriteten kommer att genomföras, i synnerhet vad gäller barnomsorg, skola och äldreomsorg, i syfte att förstärka kvaliteten på arbetet och förtroendet gentemot projektet. Här kan även referensgrupperna användas med fördel för att nå ut till en större andel av den sverigefinska minoriteten i kommunen. Om kartläggningarna ger till resultat synpunkter på till exempel andra myndigheters verksamheter än den kommunala skall dessa vidarebefordras till de berörda myndigheterna.

Åtgärder

- Utifrån kompetenskartläggningen identifiera finsktalande äldreomsorgspersonal.
- Utifrån kompetenskartläggningen identifiera finsktalande förskolepersonal.
- Framtida rekryteringsbehov av finskspråkig personal behöver kartläggas, planeras och organiseras, framförallt inom äldreomsorgen.
- Säkerställa att certifierade finska tolkar finns tillhanda via Tolkförmedlingen.
- Kartlägga den sverigefinska minoritetens behov och önskemål, dels via samrådsmöten, men även via andra kanaler och forum, t.ex. förslagslåda på biblioteket, e-postadress för förslag och idéer, pappersenkäter och enkäter på webben.

Information om nationella minoriteter och det finska förvaltningsområdet

Lagstiftning

Förvaltningsmyndigheter ska när det behövs på lämpligt sätt informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter enligt denna lag.

(3 § Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk)

Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken.

(4 § Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk)

Kommunens mål

Det krävs omfattande informationsarbete för att Ludvika kommuns invånare och kommunens medarbetare ska få ökad kännedom om minoritetslagstiftningen och samtliga nationella minoriteters rättigheter. Av samma anledning kommer kommunen att anordna informationsmöten både för tjänstemän och förtroendevalda inom kommunen men även för hela kommunen i form av öppna informationsmöten. Då kommunen har ansvar att skydda och främja de nationella minoritetsspråken är det av vikt att informationen om rättigheter och skyldigheter som Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk för med sig når ut till alla kommuninvånare. Lämpliga informationskanaler kan vara offentliga kommunens hemsida, kommunens intranät, anslagstavlor, broschyrer och lokalmedia.

Åtgärder

- Öppna dialog- och informationsmöten, ca 2 gånger/år.
- Kommunens hemsida och intranät ska innehålla information om de nationella minoriteterna, de nationella minoritetsspråken och minoritetsspråkslagstiftningen, på finska och svenska.
- Tryckt informationsmaterial om rätten att använda finska och om kommunens finskspråkiga tjänster ska utarbetas.
- Tryckt informationsmaterial om lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk delas ut till biblioteken, äldreboenden, skolor, förskolor, osv.
- Öka medvetenheten hos ludvikabor (såväl minoriteten som icke-minoriteten) om den sverigefinska minoriteten och dess rättigheter enligt lagen.
- Planerade kulturaktiviteter ska annonseras om i god tid, på kommunens hemsida, nyhetsbrev och lokalmedia.
- Kommunens tjänstemän och förtroendevalda ska få utbildning om de nationella minoriteterna samt om lagstiftning som berör minoritetsspråken.
- Det ska finnas information i kommunhusets reception om möjligheten att använda finska.

Service på finska

Lagstiftning

Enskilda har rätt att använda finska, meänkieli respektive samiska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med förvaltningsmyndighet vars geografiska verksamhetsområde helt eller delvis sammanfaller med minoritetsspråkets förvaltningsområde. Detta gäller i ärenden i vilka den enskilde är part eller ställ-företrädare för part, om ärendet har anknytning till förvaltningsområdet.

Om den enskilde använder finska, meänkieli eller samiska i ett sådant ärende, är myndigheten skyldig att ge muntligt svar på samma språk. Enskilda som saknar juridiskt biträde har dessutom rätt att på begäran få en skriftlig översättning av beslut och beslutsmotivering i ärendet på finska, meänkieli respektive samiska. Myndigheten ska även i övrigt sträva efter att bemöta de enskilda på dessa språk.

(8 § Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk)

Kommunens mål

I Ludvika kommun skall de enskilda ha möjlighet att använda finska i sina kontakter med kommunen. Kommunen skall arbeta för att successivt bygga upp domäner, där finska språket kan användas i offentliga sammanhang. Det ska finnas tydlighet kring hur, var och när man kan få service på finska hos de olika förvaltningarna. Dessutom ska kunskaper i det finska språket bland personalen uppmärksammas vid rekrytering och planering av finskspråkig äldre- och barnomsorg.

Åtgärder

- Kommunens förvaltningar ska tillhandahålla information på finska på kommunens hemsida, vid behov i lokaltidningar och andra forum.
- Se till att växeln fungerar även på finska.
- Skapa en struktur för finskspråkig service med finskspråkig personal i kundtjänsten samt finsktalande kontaktpersoner inom olika förvaltningar. (Personalen i kommunhusets reception talar finska).
- Förstärka finska språkets status inom kommunen genom att använda det som merit vid rekrytering till tjänster där finska språket kan komma till användning.
- Erbjud utbildning för de finsktalande anställda inom fackspråk.
- Information om Ludvika kommuns uppdrag som förvaltningskommun ges till kommunens medarbetare i form av utbildningstillfällen.
- Kommunala handlingar ska översättas till finska vid behov.
- Kommunens telefonsvarare ska ge information på finska.

Kultur och fritid

Lagstiftning

Det allmänna ska även i övrigt främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige.

(4 § Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk)

Kommunens mål

Kommunen skall i samråd med sverigefinska minoriteten främja den sverigefinska minoritetens möjligheter att behålla och utveckla sin kultur. Kultur- och fritidsförvaltningen ska verka för att det finns ett frekvent och synligt aktivitetsutbud med fokus på finska språket och finsk kultur för olika åldrar, två särskilda målgrupper är barn och äldre. Aktiviteter kan vara till exempel konserter, teater, författarbesök, föreläsningar och filmvisningar och ordnas antingen i kommunens egen regi eller i samarbete med andra aktörer. Satsningar på kulturområdet skall genomföras i samarbete med olika kulturarrangörer och andra kommuner inom förvaltningsområdet. Kommunen deltar även på regionala nätverksträffar med syfte att förstärka kompetensen och arbetet rörande nationella minoriteters kultur inom kommunen.

Åtgärder

- Biblioteketen i Ludvika ska tillhandahålla ett brett utbud av litteratur för barn och vuxna, tidningar, ljudböcker, ordböcker, tidskrifter samt filmer på finska.
- Kulturutbud på de nationella minoritetsspråken ska synliggöras bl.a. på bibliotek, via nyhetsbrev, lokalmedia och på Facebook.
- Uppmärksamma de finska högtiderna, till exempel sverigefinländarnas dag den 24e februari och självständighetsdagen den 6 december.
- Anordna finskspråkiga kulturaktiviteter på äldreboenden.
- Anordna tvåspråkiga kulturaktiviteter för barn.
- Anordna aktiviteter som möjliggör att flera generationer av sverigefinnar möts kring det finska språket (t.ex. i samarbete med Finlandsinstitutet).
- Införskaffa och dela ut språkpaket med fokus på de yngsta barnen. Paketet delas ut via biblioteken och/eller BVC/MVC.
- Delta i finska teaterslingan i samarbete med Riksteatern. Två gästspel om året.
- Utveckla samarbetet med vänorten Imatra i Finland för att finna inspiration och idéer för att kunna förnya och utveckla arbetet med finskspråkig verksamhet i kommunen.

För- och grundskola

Lagstiftning

Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.

(4 § Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk)

När en kommun i ett förvaltningsområde erbjuder plats i förskoleverksamhet /.../, ska kommunen erbjuda barn vars vårdnadshavare begär det plats i förskoleverksamhet där hela eller delar av verksamheten bedrivs på finska, meänkieli respektive samiska.

(17 § Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk)

den som tillhör en nationell minoritet [ska] ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda minoritetsspråket.

(14 § Språklag)

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om 1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och

2. eleven har grundläggande kunskaper i språket. En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk.

(7§ SFS 2014:458, Lag om ändring i skollagen (2010:800))

En huvudman är skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk endast om 1. minst fem elever som ska erbjudas modersmålsundervisning i språket önskar sådan undervisning, och

2. det finns en lämplig lärare. Första stycket 1 gäller inte nationella minoritetsspråk. Enligt 7 § språklagen (2009:600) är de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska.

(10§ Skolförordningen 2011:185)

Kommunens mål

Ludvika kommun skall erbjuda alla som så begär förskoleverksamhet bedriven på finska, helt eller delvis. Kommunen har ett ansvar för att revitalisera det finska språket. Den mest effektiva revitaliseringsmetoden är att ge barn tillgång till finska språket och av denna anledning ska även förskolan aktivt arbeta för att fler vårdnadshavare väljer förskola som är helt eller delvis finskspråkig. Det är fråga om ett långsiktigt och kontinuerligt arbete som syftar till att minoritetsspråken skall bevaras och utvecklas som levande språk.

Kommunen skall erbjuda modersmålsundervisning i finska språket för de grundskoleelever som begär det. Kommunen skall på ett aktivt sätt informera föräldrar till alla grundskoleelever om rätt till modersmålsundervisning, när det är tid för ansökan och hur den ska göras. Eleverna i Ludvika kommun skall ha grundläggande kunskap om de nationella minoriteternas kultur, språk, religion och historia.

Åtgärder

- Säkerställa att det vid efterfrågan finns tillgång till tvåspråkig förskola eller pedagogisk omsorg (svenska-finska) med målsättning att stimulera flerspråkigheten och bevara minoritetens kultur.
- Införskaffa pedagogiskt material som främjar tvåspråkigheten.
- Kommunen ska ge information om rätten till plats i förskoleverksamhet där delar av verksamheten bedrivs på finska på ansökningsblanketter, på kommunens egen hemsida samt en gång om året i lokalmedia. Informationen ska ges på svenska och finska.
- Kommunens lärare ska informeras om forskning kring flerspråkighet.
- Kommunens förskolor och skolor ska förmedla kunskap om finsk kultur samt arbeta för att höja minoritetsspråkens status bl.a. genom information om fördelarna med flerspråkighet.
- Kommunen ska verka för samarbete/utbyte mellan skolor i Ludvika och Imatra kommun i Finland (finns en finsk-rysk förskola i Imatra, hur jobbar de med tvåspråkighet?).
- Gymnasieelever från Ludvika kommun ska i framtiden kunna ansöka om stipendier för språkresor till Finland. Medel till stipendier tas från statsbidraget.

Äldreomsorg

Lagstiftning

En kommun i ett förvaltningsområde ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller delar av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska, meänkieli respektive samiska.

(18 § Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk)

Kommunens mål

Ludvika kommun skall erbjuda dem, som så begär, äldreomsorg, helt eller delvis, utförd av finsktalande personal. Därför måste kommunen säkerställa att det vid efterfrågan finns tillgång till tvåspråkig (svenska-finska) äldreomsorg. Kommunen skall också se till att de äldre får ta del av finskspråkig kultur.

För närvarande finns det i Ludvika kommun 400 personer med finländsk bakgrund som är över 65 år. Ett grovt antagande är att 20 % av dessa 400 personer är finlandssvenskar och därmed inte har finska som sitt modersmål. Det kan antas att antalet finsktalande äldre ökar vilket inom de närmaste åren kommer att medföra ett ökat behov av finsktalande personal inom äldreomsorgen.

För äldre finskspråkiga personer kan det vara avgörande att kunna kommunicera på finska med personalen, men lika viktigt är det att kunna göra det med andra äldre. Därför är det viktigt att ha möjligheten att bilda en finsktalande avdelning i framtiden, där även finskspråkig kultur uppmärksammas.

Åtgärder

- Förbered för en eventuell omorganisation av personal för att optimera utbudet av finskspråkig äldrevård.
- De sverigefinnar som bor hemma och som behöver hemtjänst skall ha tillgång till finskspråkig hemtjänstpersonal.
- Anordna väntjänst på finska.
- Äldreomsorgens finsktalande personal ska erbjudas och uppmuntras till att delta i kompetensutvecklande utbildningar.
- Äldre finsktalande personer skall både muntligen och skriftligen informeras om rätten till äldreomsorg på finska, detta redan innan det har blivit aktuellt med äldrevård.
- I de fall då äldreomsorgens personal inte behärskar finska ska enskilda som önskar tolkhjälp få sådan.
- Kommunen ska erbjuda kulturaktiviteter på finska för äldre.
- Kommunen ska verka för att landstinget erbjuder service på finska vid vårdcentralen.

Tidsåtgång och kostnader

Finskt förvaltningsområde gäller tillsvidare. Som förvaltningsområde får Ludvika kommun statsbidrag som är avsett att användas till merkostnader som har samband med lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. För år 2015 har Ludvika kommun beviljats 660 000 kr. Projektledaren tillsammans med styrgruppen har rätt att bestämma hur pengarna ska fördelas och användas. Investeringsbesluten ska dock i möjligaste mån göras i samråd med den sverigefinska minoriteten. Innan medlet skall användas skall en kartläggning av behoven hos minoritetsgruppen genomföras. Bidraget ska användas inom kalenderåret. Lönekostnaderna för projektledartjänsten finansieras med statsbidraget.

Möjliga användningsområden för statsbidraget är bland annat: dialog och samråd med minoriteter, kartläggning, informationsinsatser och översättningar, organisationsöversyn och förändringar, initiala mobiliseringsinsatser, inköp av litteratur och pedagogiskt material, personal- och utbildningskostnader, samt kultur- och språkinsatser. Möjliga kultur- och språkaktiviteter kan vara till exempel konserter, teater, författarbesök, föreläsningar och filmvisningar och dessa ordnas antingen i kommunens egen regi eller i samarbete med olika kulturarrangörer och andra kommuner inom förvaltningsområdet. Kommunen skall ha en samordnande och marknadsförande roll i sammanhanget, aktiviteterna ska annonseras om i god tid och finnas tillgängliga för alla intresserade.

Statsbidraget får inte användas för att ersätta kostnader som sedan tidigare finns budgeterat i kommunen, till exempel att anlita tolk, eller andra åtaganden som kommunen redan har.

Uppföljning/återrapport

Under projektet ska, under tredje kvartalet, en avstämning göras avseende projektets utveckling. Projektledaren ska senast den 31 december 2015 skriftligt redovisa en lägesrapport angående projektets status. Projektledaren ska senast den 31 januari 2016 skriftligt lämna en rapport som ska visa vilka resultat projektet uppnått.

Kommunen ska årligen lämna en ekonomisk redovisning av utbetalda medel till Länsstyrelsen i Stockholms län, en redovisning av vad medlen har använts till. Det krävs även att kommunen redogör för kartläggningen av de behov och resurser som finns inom kommunen har genomförts.

Varje enhet i kommunen ansvarar för att de åtgärder som nämns i denna plan och som rör deras verksamhet efterlevs. Styrgruppen följer kontinuerligt arbetet med det finska förvaltningsområdet och reviderar handlingsplanen årligen.

Kontaktuppgifter

Suvi Hänninen, Projektledare för finskt förvaltningsområde
tlf. 0240-860 96, epost. suvi.hanninen@ludvika.se.

Möjligheternas
Ludvika

LUDVIKA
KOMMUN

Ludvika kommun • 0240-860 00 • ludvika.se
Ludvika – framtidens, tillväxtens och möjligheternas kommun